

Justitsministeriet

Dato: 16. november 2008

Dok.: AH140195

Sagnr.: 2008-154-0163

Udkast til tale

Til ministeren til brug for besvarelse af samrådspørgsmål Q fra Folketingets Retsudvalg (Alm. Del) torsdag den 20. november 2008

Spørgsmål Q: ”Ministeren bedes redegøre for de lejlighedsvis svigt med den politimæssige ind- og udrejsekontrol af rejsende i Tirstrup lufthavn, herunder redegøre for:

- hvorvidt Danmark med den manglende kontrol overtræder Schengen-reglerne
- om Tirstrup er eneste lufthavn, hvor kontrollen svigter, eller om det tillige gør sig gældende i andre lufthavne i landet
- hvilke konsekvenser den manglende kontrol i værste fald kan få for flysikkerheden
- om Danmark med den manglende kontrol udgør et svagt led i Schengen-sikkerheden
- hvorvidt afledningsmanøvrer foretaget af kriminelle kan trække politiet væk fra Tirstrup og til andre opgaver og dermed fjerne kontrollen fra lufthavnen
- hvordan ministeren vil sikre, at kontrollen og sikkerheden i såvel Tirstrup som andre danske lufthavne fremover kommer til at leve op til reglerne.”

1. Udvalget har bedt mig – og jeg citerer – ”redegøre for de lejlighedsvis svigt med den politimæssige ind- og udrejsekontrol af rejsende i Tirstrup Lufthavn” – citat slut – og der rejses i tilknytning hertil en række mere specifikke spørgsmål.

2. Inden jeg tager fat på de spørgsmål, som er nævnt i samrådsspørgsmålet, tror jeg, at det kan være nyttigt med en kort omtale af hovedlinjerne i regelsættet om grænsekontrollen af personer ved ind- og udrejse i Danmark.

Som bekendt deltager Danmark i Schengen-samarbejde. Dette samarbejdet har to overordnede formål:

For det første at etablere fri personbevægelighed over de indre grænser ved, at grænsekontrollen af personer ophæves ved de indre grænser. For det andet skal samarbejdet styrke indsatsen mod international kriminalitet og illegal indvandring.

Etableringen af fri personbevægelighed indebærer, at Schengen-landene som altovervejende hovedregel ikke må foretage grænsekontrol af personer, som krydser de indre grænser.

Som en modvægt til den frie personbevægelighed har Schengenlandene forpligtet sig til at opretholde bestemte standarder for overvågning og kontrol af de ydre grænser – det vil sige grænserne til ikke-Schengenlande. Når der i denne sammenhæng tales om grænser sigtes der til land-, sø- og luftgrænser.

Det fremgår af udlændingeloven, at alle ind- og udrejse over de ydre Schengengrænser skal undergives en minimumskontrol, der først og fremmest indebærer en undersøgelse af rejsedokumenter.

Herudover skal såkaldte tredjelandsstatsborgere – dvs. personer, der ikke bor i et EU-medlemsland eller har ret

til fri bevægelighed i henhold til EU-rettens nærmere regler herom – undergives en mere indgående ind- og udrejsekontrol. Ved indrejse af tredjelandsstatsborgere skal det bl.a. undersøges, om den pågældende – hvis dette er påkrævet – har visum, om den pågældende er indberettet i Schengen-informationssystemet som såkaldt uønsket udlænding, og om vedkommende har midler til at forsørge sig selv under opholdet.

Efter Schengen-reglerne er der mulighed for, at grænsekontrollen ved de ydre Schengengrænser midlertidigt kan lempes under særlige og uforudsete omstændigheder. Det er tilfældet, hvis uforudsete begivenheder medfører en tæt rejsetrafik, der gør ventetidene ved grænseovergangsstedet urimeligt lange, og der ikke foreligger de nødvendige ressourcer til at foretage ind- og udrejsekontrollen i normalt omfang.

Men det er som nævnt kun i helt særlige tilfælde, at denne mulighed kan benyttes.

3. Det er politikredsene, som varetager kontrollen i forhold til de ydre Schengen-grænser, som findes i den enkelte kreds.

Det er kun Københavns Lufthavn og Billund Lufthavn, som i kraft af deres trafikmængde og trafikmønster i kon-trolmæssig sammenhæng kan betragtes som egentlige internationale lufthavne. De er derfor de to eneste danske lufthavne, som har fast politibetjening døgnet rundt.

Herudover har Esbjerg Lufthavn, Aalborg Lufthavn og Tirstrup Lufthavn en begrænset rutetrafik til Storbritannien.

Storbritannien deltager kun i meget begrænset omfang i Schengen-samarbejdet og er ikke med i den del af samarbejdet, der indebærer, at den indre grænsekontrol ophæves. Der skal derfor ske grænsekontrol ved flyvninger til og fra Storbritannien.

Aalborg Lufthavn og Tirstrup Lufthavn har desuden en begrænset chartertrafik til destinationer uden for Schengen-området, hvor der således også skal finde grænsekontrol sted.

I disse mindre lufthavne er der normalt kun politi til stede, når der skal foretages ind- og udrejsekontrol i forbindelse med, at et fly skal afgå til et ikke-Schengenland, eller når et fly fra et sådant land ankommer.

Luftfartsselskaber, som foretager flyvninger fra ikke-Schengenlande til danske lufthavne uden fast politibetjening, skal have en såkaldt ilandsætningstilladelse, som meddeles af integrationsministeren. I ilandsætningstilladelsen fastsættes krav om, at luftfartsselskabet skal anmelde bl.a. afgangs- og ankomsttidspunkter og passagerantal. Det er på baggrund af disse anmeldelser, at den enkelte politikreds kan sikre, at der er politipersonale til stede for at foretage grænsekontrol, når et fly fra et ikke-

Schengenland afgår fra eller ankommer til danske lufthavne, der er uden fast politibetjening.

4. Østjyllands Politi har oplyst, at der ved en fejl i to tilfælde i Tirstrup Lufthavn ikke er blevet foretaget grænsekontrol i forbindelse med flyvninger til og fra Storbritannien.

Østjyllands Politi har beklaget disse to fejl og har foretaget en evaluering af de to tilfælde, som har vist, at den manglende grænsekontrol skyldes, at kontrollen i Tirstrup Lufthavn midlertidigt blev varetaget af andre medarbejdere end dem, der normalt varetager opgaven.

5. Det er naturligvis beklageligt, at der i to tilfælde er sket fejl, som har medført, at der ikke er blevet foretaget grænsekontrol.

Det er helt afgørende, at Danmark lever op til de forpligtelser, som følger af Schengensamarbejdet, således at der

sker en effektiv beskyttelse og kontrol af Schengen-området ydre grænser. Det er desværre ikke sket i de to tilfælde, og der er som nævnt beklageligt.

Når det er sagt, vil jeg gerne understrege, at der er tale om to enkeltstående hændelser, som på ingen måde er udtryk for, at der generelt er problemer med danske myndigheders kontrol af ydre Schengen-grænser. Der er således ikke er tale om systematiske svigt, men om to isolerede fejl.

6. For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt noget tilsvarende gør sig gældende i andre lufthavne end Tirstrup, har Rigspolitiet oplyst, at der ikke er sket indberetning af andre hændelser af tilsvarende karakter.

7. Der spørges også til, hvilke konsekvenser den manglende kontrol i værste fald kan få for flysikkerheden.

Hertil er svaret, at den manglende kontrol i de to tilfælde ikke har nogen konsekvenser for flysikkerheden.

Det skyldes, at ind- og udrejsekontrollen ved de ydre Schengengrænser ikke har til formål at beskytte flysikkerheden. Denne opgave varetages af den almindelige sikkerhedskontrol, som gælder i forhold til alle flyrejserne, uanset om der er tale om indenrigs- eller udenrigs-flyvninger, og uanset om der er tale om flyvninger inden for eller uden for Schengen-området. Denne sikkerhedskontrol foretages ikke af politiet, men af et særligt sikkerhedspersonale.

Jeg har ikke i øvrigt mulighed for nærmere at komme ind på reglerne om flysikkerhed og sikkerhedskontrol i lufthavne, som hører under transportministerens område.

8. For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt Danmark med den manglende kontrol udgør et svagt led i Schengen-sikkerheden, kan jeg henholde mig til, at der som

nævnt har været tale om to enkeltstående hændelser, og der foreligger ikke systematiske svigt.

Jeg kan i den forbindelse oplyse, at der senest i 2005-2006 blev gennemført en såkaldt Schengen-evaluering af Danmark, der bl.a. viste, at Danmarks opfyldelse af Schengen-reglerne om grænsekontrol i lufthavne var meget tilfredsstillende.

9. Med hensyn til om det kan tænkes, at kriminelle gennem en form for afledningsmanøvrer vil kunne trække politiet væk fra Tirstrup og på den måde bevirke, at der ikke udøves grænsekontrol i lufthavnen, må jeg sige, at et sådant scenarium forekommer meget lidt sandsynligt.

Som jeg har redegjort for, er der fastsat en ordning, som sikrer, at politiet får kendskab til, hvornår fly til og fra ikke-Schengenlande afgår og ankommer, og politiet har således mulighed for på forhånd at tilrettelægge arbejdet med at føre den nødvendige grænsekontrol.

10. Som svar på spørgsmålet om, hvordan jeg vil sikre, at sikkerhedskontrollen i Tirstrup og andre danske lufthavne fremover lever op til reglerne, kan jeg oplyse, at Rigspolitiet på baggrund af denne sag planlægger at besøge samtlige politikredse inden for de kommende måneder med henblik på at kortlægge grænsekontrolsituationen i politikredsene. Besøgene vil medvirke til, at Rigspolitiet vil kunne få endnu bedre forudsætninger for at udøve sine opgaver med koordinering og understøttelse af politikredsens arbejde på grænsekontrolområdet.

Herudover har Rigspolitiet henledt politikredsens opmærksomhed på de nævnte meget skrappe betingelser for midlertidig at lempe grænsekontrollen og i den forbindelse understreget, at politikredsene er forpligtet til at registrere sådanne lempelser og foretage indberetning heraf til Rigspolitiet.

Det er så samlet set min opfattelse, at der er taget nogle gode initiativer for fremadrettet at sikre, at de to beklagede fejl i Tirstrup Lufthavn ikke gentager sig.